

Шкурлей Ю. Ю.,

здобувач кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ

ДОСВІД ШВЕЙЦАРІЇ В ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Торгівля наркотиками, зброєю, контрабанда, корупція, кіберзлочинність – глобальна мафія являє собою, з системної точки зору, потужний бізнес-проект, генеруючий кожен рік надвеликі прибутки. За допомогою заплутаних інвестиційних ланцюгів ці кошти вливаються в легальну економіку і набувають статусу легальних «чистих» активів.

Швейцарія була однією з перших країн, яка вжила заходи проти відмивання коштів. Запровадження Конвенції про належний контроль за діяльністю банків (CDB) у 1977 році, надало можливість ідентифікації договірної сторони та підтвердження особи бенефіціарного власника. В цілях попередження податкових злочинів, парламентом було прийнято закон про застосування рекомендацій FATF (англ. Financial Action Task Force on Money Laundering), таким чином були внесені зміни в Кримінальний кодекс Швейцарії і Швейцарський федеральний закон про протидію відмивання коштів. Прийнято рішення зобов'язати банки збирати та, при необхідності, надавати інформацію щодо внутрішніх та іноземних клієнтів.

З моменту свого існування швейцарська система протидії відмивання коштів стрімко розвивається. Сьогодні вона включає, крім положень Кримінального кодексу (статті 305bis та 305ter CP), Федеральний закон про боротьбу з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму (LBA), Постанова Федерального органу нагляду за фінансовим ринком (FINMA) про боротьбу з відмиванням коштів та фінансуванню тероризму у фінансовому секторі (Постанова FINMA про відмивання коштів, OBA-FINMA), а також вищезгадана Конвенція про належний контроль за діяльністю банків CDB.

Відповідно до Швейцарського Кримінального Кодексу, під відмиванням коштів мається на увазі будь-яке діяння, яке може перешкоджати ідентифікації походження, виявленню або конфіскації активів, отриманих завідомо злочинним шляхом (ст. 305bis CP). Операції по відмиванню коштів повинні бути проведені таким чином, який позбавляє можливості їх конфіскувати. Згідно законодавству, виконавець злочину може бути «відмивачем» власних коштів. Якщо основний злочин було скоєно за межами країни, необхідним є обоюдне визнання вини (одночасно згідно швейцарського закону і закону країни, в якій було скоєно злочин). В той час як кваліфікація злочину в якості тяжкого здійснюється тільки згідно швейцарського законодавства. В статті 305ter встановлена відповідальність за непрявлення пильності щодо фінансових операцій, що посилює

відповідальність працівників банківської сфери, фінансових консултантів, нотаріусів та юристів.

Оновлені правила покладають на швейцарські банки та фінансових посередників додаткові обов'язки по проведенню перевірок і наданню звітів. В тому числі: обов'язкове залучення фінансових посередників та дотримання положень законодавства про протидію відмивання коштів при операціях з придбання рухомого та нерухомого майна на суму більше 100 000 швейцарських франків, розповсюдження поняття «політично значуща особа» (politically exposed person – PEP) на регіональних і місцевих чиновників та посадових осіб наднаціональних організацій, обов'язкова звітність, що надається в Швейцарську службу нагляду за відмиванням коштів (MROS), у випадках здійснення підозрілих фінансових операцій. З 1 червня 2015 року швейцарські компанії зобов'язані надавати інформацію щодо «контролюючих осіб», акціонери повинні подавати необхідні повідомлення, розкриваючи власні данні, а компанії – вести реєстр акціонерів, для забезпечення відкритості інформації. Таким чином, це унеможливує приховування особи кінцевого бенефіціарного власника акцій. Внесено поправки в Федеральний закон «Про протидію відмиванню/легалізації злочинних активів і фінансування тероризму». Зокрема, посилюється відповідальність навіть тих, хто не на пряму допомагає засновувати офшорні компанії, надаючи консультативні послуги. Причиною таких рішучих кроків став скандал з «Панамськими паперами», оскільки з'ясувалось, що в створенні тисяч офшорних компаній і трастових фондів брала участь переважна більшість швейцарських адвокатських і юридичних контор.

Таким чином, вищевказане діяння має на меті замаскувати або приховати незаконне чи кримінальне походження майна, створення враження, що активи були придбані законним шляхом. А головне, система боротьби з відмиванням майна має на меті зберегти цілісність та репутацію швейцарського фінансового центру та гарантувати, що останній продовжує відігравати свою повну економічну роль (захист репутації та функціонування економічної системи), але не для захисту споживачів. Прогрес, якого досягла Швейцарія можна побачити в постійно зростаючій кількості «сигналів», які отримує від банків служба нагляду за відмиванням коштів MROS. Для прикладу, за 2019 рік даною структурою було зареєстровано близько 6 100 випадків можливого відмивання коштів, на суму в 17,5 млрд франків.

Список використаних джерел

1. Code pénal suisse du 21 décembre 1937 (Etat le 3 mars 2020) URL: <https://business-swiss.ch/wp-content/uploads/2020/04/311.0-2.pdf>.

2. BLANCHIMENT d'argent: Art. 305bis-305ter CPS et LBA Notes de cours du Prof. Nicolas QUELOZ URL: <http://www.unifr.ch/sdp/Chaire2/enseignement/dps/dps-blanchiment.pdf>.

3. SwissBanking «Lutte contre le blanchiment d'argent» URL : <https://www.swissbanking.org/fr/themes/reglementation/lutte-contre-le-blanchiment-dargent>.